

Utbildningsplan för Offsettryckarlärling på företag

Moment som ingår i lärlingsutbildningen för offsettryckare

Sid. 3-4: Grundnivå

Sid. 5: Produktionsnivå

Sid. 6: Mätinstrument och insatsvaror

Den här handledningen skall ge offsettryckaren och lärlingen de arbetsmoment och teoretiska områden som en offsettryckare i dag behöver lära sig för att klara sitt arbete.

Handledningen delar upp momenten i tre olika delar, där varje nivå är uppdelad i praktisk (P) och teoretisk (T) del, samt ett uppsatt mål.

I slutet av varje delmoment finns en ruta att bocka i när steget är avklarat. De teoretiska delarna kan till stor del läsas in i boken ”Styrt Offsettryck”.

Grundnivå

Grundnivån är den kunskapsnivå som krävs för att lärlingen skall ha en bra grund för sin fortsatta lärlingsutbildning.

Produktionsnivå

Produktionsnivå är den kunskapsnivå som skall ge lärlingen kunskaper att självständigt trycka upplagor om inga svåra problem dyker upp.

Här är målet också att lärlingen genom teoretiska och praktiska kunskaper skall metodiskt kunna lösa problem samt skaffa sig kunskaper inom de olika närområden, dvs prepress och efterbearbetning så att lärlingen får en bättre förståelse för produktionsekonomi och trycksaks kvalitet.

Vid arbete med utbildning är det också viktigt att gradvis öka möjligheterna för lärlingen att ta egna produktionsbeslut genom att ge mer och mer ansvar för produktionen, detta ger också ett mervärde i bättre självsäkerhet och en yrkesstolthet.

→ *Utbildning till offsettryckare har genom åren förändrats från att fram till början på 1970-talet vara en utbildning som byggde på företagslärlingar eller omskolning av högtryckare, till att under 80- och 90-talet bli en treårig gymnasieutbildning för att under 2000-talet även bli en KY- eller YH-utbildning.*

Gymnasierna har under de senaste åren lagt ner sina utbildningar för tryckare och detta gäller över hela landet.

→ *Det finns ingen uttalad tidsperiod som gäller för utbildningens längd utan det är upp till den anställde och företaget att gemensamt komma överens om när utbildningsplanens intentioner är uppfyllda.*

Arbetsmoment grundnivå

-krävs för att lärlingen skall ha en bra grund för sin fortsatta lärlingsutbildning.

Mål

Praktiskt moment ↓
Teoretiskt komplement ↓

Mål avklarad ↓

Använda de skydd som är vedertaget, handskar, glasögon mm.	X	X	Arbeta i pressen enligt de föreskrifter och lagar som finns.	
Slå för papper, ställa in formatet samt grundinställa iläggare och avläggare.	X		Få en viss yrkesskicklighet i behandling av papper samt kunna ställa in arktransporten inför upplagetryckning.	
Stansa och bocka plåt.	X		Lära sig de olika momenten samt vilken betydelse de har för produktionen.	
Sätta i plat.	X		I gällande press kunna de moment som krävs.	
lordningsställa färgkistor (färglådor).	X		Kunna alla moment.	
Kontrollera fuktvattnet, konduktivitet och alkohol%	X	X	Ha kännedom om mätinstrument samt hur de används, kunna justera mot målvärden.	
Grundinställa presssystemet för intag, grundinställa register, grundinfärga valsar.	X	X	lordningsställa tryckpressen för intag.	
Mäta papperets tjocklek och ställa in mottryck.	X	X	Kunna mäta med en mikrometer samt kompensera för pappersyta.	
Behandla ev filer från prepress för förinställning av färgzoner, format, dragmärke mm.	X	X	Ha kunskap om färgzoners yttäckning och systemets ev. självkorrigering, samt de olika inställningar som sker i tryckpressen.	
Ställa in arktransporten, i förhållande till tryckformen och till ev. efterbearbetning.	X		Ha kunskap om tryckformens ställning på tryckarket inför efterbearbetning.	
Trycka och övervaka en upplagetryckning med avseende på färghållning register och avläggning.	X		Kunna de grundläggande styrfunktionerna i tryckpressen samt tryckpressens reaktionstid. Få insikt om olika substrats påverkan på torktid samt olika sorters sprutpulver.	
Lösa enklare problem, torrgång, orolig arktransport, dubbelark, mm.	X		Förstå de olika processerna kemiskt och mekaniskt och i sammanhanget kunna lösa problem.	
Märka upp färdig upplaga.	X		Förstå nyttan av uppmärkning av färdig upplaga för vidare bearbetning.	
Rengöra enligt vedertagen metodik, färglådor, valsar, raklar spacklar överföringscylindrar gummidukar mottrycks- cylindrar.	X		Rengöra pressen på det mest effektiva sättet samt med de rätta varor och material.	

Arbetsmoment grundnivå

-krävs för att lärlingen skall ha en bra grund för sin fortsatta lärlingsutbildning.

Mål

Praktiskt moment ↓
Teoretiskt komplement ↓

Mål avklarad ↓

I sammanhanget visa gott ordningssinne och renlighet, om UV färger används gäller särskilda föreskrifter.	X		Förstå nyttan av att ha god ordning på sin arbetsplats.	
Beräkna tryckavveckling (intryck, mot- tryck) dvs. Plåt- och gummidukscylinderns förhållande till varandra.	X	X	Kunna packa upp en gummiduk korrekt i tryckpressen samt beräkna intryck och mottryck.	
Ha kännedom om hur ett färgverk är konstruerat och hur färgen transporteras i färgverket.	X	X	Kunna samtliga valsars funktion samt hur färgen transporteras. Underhåll samt inställningar.	
Ha kännedom om hur ett fuktverk är konstruerat och hur fuktvattnet transporteras i fuktverket.	X	X	Hur vattnet transporteras i tryckpressen samt inställning av fuktverkets valsar och dess funktion.	
Ha kännedom om torkprocessen.		X	Hur torkprocessen fungerar i samverkan med substratet.	
Vara insatt i hur materialhanteringen fungerar, dvs. papper med avseende på kyla värme fukt mm.		X	Förstå vad relativ fuktighet är samt hur papper är transport emballerat och varför.	
Kunna läsa och utvärdera ett datablad med avseende på vilka skyddsåtgärder man skall följa.	X	X	Ha möjlighet att självständigt kunna ta beslut om skyddsåtgärder vid arbete med insatsvaror.	
Kunna beskriva den lithografiska metoden.		X	Förstå hur processen fungerar.	
Rätt ljus.	X	X	Vara medveten om hur olika ljus påverkar färgåtergivningen och ha kunskap om vad som är rätt ljus i tryckeriet.	
Trycka med lackverk.	X	X	Göra intag och sköta underhåll samt hur ett lackverk är konstruerat, samt olika lackers egenskaper.	
Vändverk.	X	X	Ställa in och sköta underhåll.	

Produktionsnivå

-skall ge lärlingen kunskaper att självständigt trycka upplagor om inga svåra problem dyker upp.

Mål

Praktiskt moment ↓
Teoretiskt komplement ↓

Mål avklarat ↓

Ta fram konduktivitetsvärden och ha kunskap om hur konduktivitetsvärdet påverkar slutprodukten.	X	X	Att ha goda kunskaper om vatten samt hur fuktvatten har för egenskaper i tryckprocessen.	
Djupa kunskaper om pressens styrsystem och hur det är integrerat med prepress.	X	X	Kunna härleda störningar, kunna ta fram kompenationkurvor för tryckpressen vara trygg med systemet.	
Kunna hantera en indikatorlocka samt kontrollmäta cylindrars instick, beräkna underpackning och kontrollmäta gummiduk över bärring.	X	X	Ha goda kunskaper om tryckavvecklingen i en tryckpress d.v.s. de olika cylindrarnas förhållande till varandra.	
Kunna hantera en momentnyckel för inspänning av gummiduk.	X		Förstå den mekaniska påverkan i momentet	
Färgvalsinställningar, rivning och dess förhållande till plåt-cylinder.	X	X	Kunna förändra färgfallet i en arkoffsetpress, samt vid behov förändra rivningen.	
Fuktvalsinställning.	X	X	Förstå sambandet mellan vattnets viskositet och valsarnas anliggning mot varandra.	
Underhållsmetodik.	X	X	Kunna läsa ett underhålls schema samt utföra de moment som står där.	
Kontrollera utskjutning mot order.	X		Att kontrollera och godkänna utskjutningen.	
Pf (Punktförstoring)	X	X	Hur man mäter och beräknar kompenation för punktförstoring, vilka parametrar som påverkar Pf i tryckpressen.	
Felsökningsmetodik.	X	X	Kunna ringa in problem och fastställa orsaken.	
Produktion.	X		Få god vana vid att ta beslut i tryckpressen samt förstå vikten av att väl planera produktionen.	

Praktiskt moment ↓
Teoretiskt komplement ↓

Mål avklarad ↓

Densitometer	X	X	Mäta med densitometer och analysera mätresultat samt kalibrera.	
Spektrofotometer	X	X	Mäta med en spektrofotometer samt analysera resultat.	
Mikrometer	X		Mäta och korrekt avläsa skala.	
Plåtmätare	X		Mäta och analysera mätresultat.	
Indikatorlocka	X	X	Mäta och analysera.	
Papper/substrat	X	X	Ha goda kunskaper om de substrat som förekommer i tryckeriet, och hur olika kvaliteter påverkar slutkvaliteten.	
Offsetfärg	X	X	Kunskaper om hur offsetfärg tillverkas samt olika färgers reologiska egenskaper och dess betydelse i tryck- pressen. Ha kunskaper om hur man arbetar och blandar PMS färger.	
Gummiduk		X	Tillverkningsprocessen och kvalitetsskillnader samt olika användningsområden.	
Offsetplåt		X	Tillverkningsprocessen samt olika plåttyper.	
Shoremätare	X	X	Kunna mäta shore tal på gummivalsar samt känna till riktvärden.	
Konduktivitetsmätare	X	X	Kunna utföra konduktivitetsmätningar på fuktvattnet, samt analysera resultatet.	
Aerometer	X	X	Mäta vattnets alkoholhalt i %.	
Hygrometer	X	X	Kunna läsa av och analysera resultat, både i luft och substrat.	
Prepress	X	X	Förstå hur en ICC profil styr trycket samt, ha kunskaper om layoutprogram och bildprogram samt utskjutningsmetodik.	
Efterbearbetning	X	X	Kunna kontrollera en utskjutning, förstå hur de vanligaste efterbearbetningsmomenten utförs och hur de olika efterbearbetningsmaskinerna fungerar.	
Underhåll	X	X	Ha kunskaper om hur ett väl fungerande underhållssystem byggs upp.	
Ekonomi		X	Ha goda kunskaper hur företaget räknar på jobb: vilka kostnader som påverkas i tryckpressen.	
Miljö	X	X	Ha en medveten miljöstrategi vad gäller förhållanden i tryckeriet, vara medveten om vikten av att sortera restprodukter mm.	

Broschyren är framställd av Grafiska Yrkesnämnden:

FACKET FÖR SKOGS-, TRÄ-
OCH GRAFISK BRANSCH

grafiska
FÖRETAGEN